

Nordmanden Augustinus Meldals Levned, optegnet af ham selv.

Meddelt af H. F. Rørdam.

Efterfølgende Autobiografi, der her meddeles uforandret efter Forfatterens egenhændige Opskrift, udmærker sig vel ikke ved Beretningen om store og i Kulturudviklingen dybt indgribende Begivenheder; dog antager jeg, at den vil læses med Deltagelse, da den giver et i flere Henseender tiltalende Billede af Forhold og Personligheder i en svunden Tid. »Meine Wege und Umwege zur Kirche« har en tysk Præst kaldt sit Levned, og en lignende Titel kunde passe for denne Skildring af, hvorledes en faderløs og fattig norsk Student ved Flid og Retsindighed banede sig Vej, indtil han naaede sine Ønskers Maal og sad som en vel anset og afholdt Præst i en lykkelig Familiekreds og i et anseeligt Embede paa den blomstrende Ø Als.

Da Forfatterens Levnedstegning ender med Aaret 1804, men han levede endnu en rum Tid derefter, har jeg, for at fuldstændiggjøre og afrunde Billedet, tilføjet de Optegnelser, hvormed hans Son og Eftermand, M. R. Meldal, har fortsat sin Faders Biografi i en af Sønnen (1832) forfattet, haandskreven »Kronike for Lysabbel Sogn«.

De vigtigste Tildragelser i mit Liv har jeg ved følgende Optegnelse villet redde fra Forglemmelse.

A. Meldal.

I Aaret 1755 den 6te Februarij er jeg født til Verden i Indvigens Præstegaard i Bergens Stift i Norge. Min Fader var Jørgen Meldal, den Gang Sogne-Præst for Indvigens Meenigheder, og min Moder Christiana Bergmand, i hvis talrige Børne-Flok, 19 tilsammen, jeg er i Ordenen den 18de. Af min Moders Fortælling veed jeg, at jeg engang i mit første Leve-Aar var saa syg, at jeg, efter hendes Tykke, paa hendes Skiød opgav Aanden; hvorpaa hun lagde mig hen paa en Pude, medens hun gik hen for at opsøge til mig Jorde-Klæder. Men da hun kom tilbage for af iføre mig samme, var jeg igien opvaagnet af denne dødlignende Besvimelse. — Den

første Tildragelse, jeg kan endnu erindre, er den, som indtraf i Aaret 1760, da nemlig paa den Almindelige Bededag under Guds-Tienesten optændtes i min Faders Gaard en ulyckelig Ildbrand, som i nogle faa Timer ødelagde alle Gaardens Bygninger, en Koe-stald og en Stolpebod undtagen, tilligemed alt, hvad min Fader den Gang eyedede. Da Ilden optændtes, vare ingen hiemme i Huuset, undtagen min den Gang syge Moder, som laae paa sin Sæng, og havde der hos sig mig og min 1¹/₄ Aar yngre Broder, begge sovende. Hun vidste intet af, at Huusets øverste Etage stod i lys Lue, førend min Fader, som havde løbet fra Kirken foran den efter iilende Almue, kom næsten med Fare for at begraves under det brændende Huus ind i det Værelse, hvor vi laae, og løvtede os halv nøgne ud af Vinduerne, igiennem hvilke han og maatte rædde sig selv. I denne beklagelige Forfatning var det en sand Lykke for vor store huusvilde Familie, at vi, skjønt i en vidtloftig Frastand, vare omringede af gode og kiærligsindede Naboer, som selv tilbode sig at deele mellem sig disse mange Børn, indtil min Fader kunde faae sin afbrændte Boelig igien opbygget. Det faldt i min Lod at imodtages af den nærmeste Nabo-Præst, Provst Gabriel Heiberg i Gloppen; og denne Lod fortienet at kaldes skjøn, da baade han og hans brave fornuftige Kone behandlede mig som sande Forældre, og deres næst-ældste Søn, der da som Student underviiste sine yngre Brødre, lagde tillige den første Grund til Underviisning hos mig. Efter 1 Aars Forløb havde min Fader bragt det saa vidt med sin nye opbyggede Gaard, at den var nogenlunde beboelig; han hiemkaldede altsaa sine mange adspredte Børn, og da forlod jeg grædende mine gode Pleye-Forældres Huus for at drage hiem, hvor jeg indtil Aaret 1765 blev tilligemed nogle af mine Brødre underviist af min Fætter (nu Provst og Sogne-Præst til Oddernæs i Christiansands Stift) Even Schielderup. I sidst nævnte Aar, nemlig 1765, blev min Fader forflyttet til Fanøe Præstgield ved Bergen. Ogsaa der nød jeg i mine Forældres Huus privat Information først af Hr. Claus Friman (nu Sogne-Præst til Davigen i Bergens Stift, og i Ægteskab med min Søster Anna Margreta) og siden af en Hr. Schmidt, som min Fader kaldte til Personel Capellan. 1768 sendte min Fader mig, tilligemed min 4 Aar ældre Broder Jørgen Peter Meldal (nu Sogne-Præst til Wolden paa Søndmør i Bergens Stift), til Bergens latinske Skole, hvor vi strax kom i Mester-Lectien, og tillige paa det derværende Seminarium Fridericianum. — Efter 2 Aars Forløb, nemlig 1770, fandt

Skolens da værende Rector Cancellie-Raad Boalt os dimitteres til Accademiet¹⁾. Vor Fader, som selv var en god og ordentlig Huusholder, søgte før vor Afreyse at forebygge, at vi icke i Kiøbenhavn skulle blive slette Huusholdere. Han lod os altsaa aflegge Regnskab for, hvad Penge vi havde i Behold af Skolens Stipendier; og da disse beløb sig til 30 Rdr for hver, sagde han os ganske bestemt, at han hverken kunde eller vilde holde os længere i Kiøbenhavn end 1 Aar, i samme maatte vi tage 1ste og 2den Examen, og imidlertid ville han i visse Terminer remittere os hver 100 Rdr, og dermed maatte vi komme ud. Min Fader holdt troelig sit Ord, og vi vare saa lykkelige ved en eensom og tarvelig Levemaade at slippe ud med de os tilstaaede Penge, indtil vi først i April 1771 vare færdige med Examen Philosophicum. Men saa indtraf den Omstændighed, at Iisen i Sundet blev liggende indtil sidst i May Maaned, og denne Forsinkelse i vor Afreyse tilveyebragte os af vor Fader et Tilskud af 10 Rdr for os hver.

Kort efter min Hiemkomst til Fanø i Junij 1771 fik jeg Condition hos Hr. Magister Daae paa Lindaas i Bergens Stift, som jeg tiltraadte samme Aars Michels Dag. Der fik jeg 5 Drengte at læse for, og 30 Rdr aarlig Løn, som var efter de Tidens Pris-Courant. Men jeg havde der med en hiertens god og from Mand at bestille, og uagtet jeg der icke havde mindste Leylighed til at udvide mine tilforn heel maadelige Kundskaber, saa ville jeg dog formodentlig der i en temmelig Tiid begivet mig til Roelighed, dersom icke Magisterens ældste Søn efter et Aars Forløb var kommen hiem fra Accademiet som Student. Hos dette blot unge Menneske fandt Faderen efter $1\frac{1}{2}$ Aars Prøve endnu icke den fornødne Sindighed og Klogskab til at conditionere hos Fremmede; han maatte da, under sin egen Ober-Inspection, sætte ham til at være sine yngre Brødræs Lærer, og altsaa mod sin Villie give mig Afskeed til Paaske 1773.

Imidlertid havde min ældste Broder Theodorus Bergmann Meldal (da Sogne-Præst til Oddernæs) forskaffet mig Condition hos en af hans Naboe-Præster Hr. Jacob Hount, Sogne-Præst til Søgne i Christiansands Stift; og denne skulle jeg nu tiltræde. Men først ønskede jeg i et Par Maaneders Tiid hiemme i min Faders Huus

¹⁾ Jvfr. J. F. Lampe, Fortegnelse over Kandidater dimitterede fra Bergens Skole 1756—80, med biografiske Oplysninger. (Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1868). S. 27. Jørgen Peter Meldal døde d. 1. Juni 1815.

at samle nye Kræfter til nyt Skole Arbejde. Da jeg ved min Hiemkomst havde viist min Fader mine paa Lindaas i $1\frac{1}{2}$ Aar besparede 30 Rdr, som jeg høylig behøvede til nødvendige Klæders Anskaffelse, tillod han mig at anvende dem alle til dette Brug, med det Løvte, at han, naar Tiiden kom, ville skienke mig fornødne Reyse-Penge. Imidlertid blev han, paa en for mig især saare ubeleylig Tiid, efter en kort foregaaende Sygdom af 10 Dage ved Døden bortkaldet d. 4de Junij 1773, fra en høyst beklagelsesværdig Kone, som allerede dengang i nogle Aar havde været fra Forstanden, og fra 8 uforsørgede Børn. Et sørgeligt Dødsfald!

For første Gang befandt jeg mig her i en icke liden Forlægenhed: Efter min Sal. Fader fandtes neppe i rede Penge de fornødne Begravelses-Udgifter; den heele øvrige Boe blev strax enten forseglet eller registreret; min heele Formue i Penge udgjorde $\frac{1}{2}$ Rdr, og en Reyse paa nogle og 40 Mile forestod mig. Men det varede icke længe, førend det algode Forsyn aabnede mig blidere Udsigter. — Rygtet om min Sal. Faders Død naaede snart min forrige Principal paa Lindaas, som ufortøvet sendte mig den venskabeligste Indbydelse til et Besøg, førend jeg forlod Bergens Stift. Af denne gjorde jeg Brug, og da jeg efter nogle Dages Nærværelse ville sige det sidste Farvel, tryckede han mig en Dukat, og hans Kone mig 2 Kroner i Haanden, hvorved jeg følte mig ubeskrivelig glædet. Neppe havde jeg sat Fod paa Land i Bergen, førend en vis Olsen, den Gang Veymester-Fuldmægtig, kom mig i møde. For ham havde jeg, medens jeg var paa Lindaas, paataget mig Inspection over Vey-Arbeydet i Nærheden af Præstegaarden, hvorfor han vel havde lovet mig en Douseur, men aldrig var det mit Forsæt at modtage samme. Efter en kort Samtale med ham trak han op af sin Lomme $\frac{1}{2}$ Tut — 5 Rdr, og, med mange Undskyldninger for, at han icke havde mere hos sig, puttede han mig samme i Haanden. I min Henryckelse over disse saa at sige Himmelsendte Gaver iilede jeg hen til min Svoger Ahrents, nu værende Rector, da Conrector i Bergens Skole, for at deelagtiggjøre ham i min Glæde, og han, som endnu ville forøge min Glæde, forøgede min Kasse-Beholdning med et Tillæg af en Dukat. Nu troede jeg mig istand til at igiennemreyse halve Europa; jeg fik snart opsøgt en Skipper, som ville gaae til Christiansand, med ham accorderede jeg om 1 Rdr til Fragt for mig og min Kuffert; og oven i Kiøbet skienkede denne siældne Mand mig frie Fortæring paa heele Reysen.

Lyckelig arriverede jeg til min ældste Broder paa Oddernæs; og efter nogle Dages Hvile der introducerede han mig i min nye Condition paa Søgne, og bragte tillige med sin ældste Søn, Ole Tideman Meldal, da 7 Aar gammel, for der tilligemed Hr. Hounts Børn at blive af mig underviist. Derfor skulle jeg af min nye Principal have 30 Rdr og af min Broder 10 Rdr. aarlig Løn; og dette syntes mig at være en anseelig Tilvext i mine Indtægter. Stædet i sig selv var icke ubehageligt; men Mandens Aasyn ville allerede ved første Øyekast icke behage mig; jeg begyndte strax at forestille mig ham som en stolt, ubesindig og grov Mand; og det viiste sig siden, at jeg icke havde dømt feyl. Foruden omtalte min Broders Søn blev mig der overgivet til Underviisning 1 Datter, som var icke aldeles ubeqvem til at lære, og 3 Sønner, som endnu vare saa raae og udannede, som mueligt. Uagtet den redeligste Flid fra min Side kunde jeg icke bringe det videre i de første $\frac{3}{4}$ Aar, end at den ældste Søn fik lært saa nogenlunde det vigtigste af den latinske Grammatica, og havde nyelig begyndt at tyde nogle smaae latinske Colloqvier. Imidlertid havde Hr. Hount beegnet mig med den utaaleligste Stolthed og Ringeagtelse; ved Middags-Bordet fik jeg siælden Tiid til at stille min Hunger, førend han opvartede mig med et af følgende Mottoer: At spise meget, er kuns en slem Vane — eller: den Ugudelige skal æde og icke mættes. Det Værelse, som blev mig indrømt til Beboelse, et Lofts-Kammer, var af den Beskaffenhed, at jeg mere end een Gang om Morgenen fandt min heele Seng tilligemed de ubedækkede Deelee af mit Legeme skiulte med Finger-tyk Sne. Og aldrig har jeg i mit Liv udstaaet mere af Kulde og Røg end der. Alt dette bar jeg med Taalmodighed, saalænge intet aabenbart Angreb skedte. Men nu skulle ogsaa dette prøves: Een Dag kom Manden op til mig i mine Læse-Timer, for at anstille en Examen; denne begyndte han med at foresige sin ældste Søn en temmelig lang dansk Periode, som Sønnen ex tempore skulle oversætte paa Latin. Naturligviis oversteeg dette langt Sønnens Kræfter; umiddelbar derpaa fulgte de mest nærgaaende Udtryk og Beskyldninger mod mig, som jeg allermindst i mine Elevers Overværelse kunde lade gandske ubesvarede. Paa en kort Ordvexling fulgte fra Præstens Side nogle Miner, som icke utydelig tilkiendegave, at jeg om faa Øyeblik kunde forvente at imodtage følelige Grunde. Jeg maae tilstaae, at her forgik mig all Taalmodighed. Jeg satte mig i en Stilling, som ligesaa tydelig tilkiendegav, at jeg icke havde isinde at staae stille,

og lade mig prygle. Dette virkede saa meget paa Manden, at han uførtøvet søgte sit Hæld i Flugten. Men det varede icke mange Minutter, førend jeg opsøgte ham, for at lade ham vide, at jeg havde isinde samme Dag at forlade hans mig yderlig forhadte Huus. — Nu begyndte Manden at komme til Eftertanke, og med Sagtmodighed at foreholde mig den Forlægenhed, hvori min saa pludselige Afreyse ville sætte ham. Dette virkede saa meget hos mig, at jeg lovede at blive der til førstkommende Michels Dag. Dette skeedte, og jeg fortrød det icke; thi fra denne Stormens Dag fandt jeg Mandens Forhold mod mig heelt forandret til det bedre. Og i de følgende Aaringer viiste han sig endog venskabelig imod mig, og gav derved tilkiende, at han selv følede, at han forhen havde fornærmet mig.

Saaledes forlod jeg da i Venskab dette Huus til Michels Dag 1774, for at tiltræde en nye Condition, som jeg imidlertid havde antaget i Christiansand hos Regiments-Feltskiær von Fangen. Ogsaa der vedblev jeg at undervise min Broders Søn Ole, og nød samme Løn som paa Søgne, dog efter nogen Tiids Forløb med et lidet Tillæg af 5 Rdr. I det første Aar var jeg der ret vel tilfreds; jeg blev beegnet, om just icke paa en venskabelig, saa dog paa en anstændig Maade; ogsaa havde jeg den Glæde, at de 4 af von Fangens Børn, jeg skulde underviise, nemlig 3 Sønner og 1 Datter, havde alle gode Hoveder, og gjorde en Fremgang, som endog Faderen var tilfreds med. Men efterhaanden blev min Forfatning ogsaa der heel ubehagelig ved følgende Anledning: En vis Frue Akeleye havde en Søn, som hun ønskede at faae underviist; hun vendte sig i denne Anledning til von Fangen, som, uden at spørge mig, om jeg ville paatage mig ogsaa denne Drengs Underviisning, gjorde Aftale med Fruen om, at hun skulle betale derfor aarlig 20 Rdr. Af disse beholdt han selv de 15 Rdr, fordi Drengen 4 Gange om Dagen maatte gaae ud og ind af hans Dør, men mig, der skulle have Arbeydet, tillagde han som en Naade-Gave 5 Rdr Hertil kom endnu dette: Fra om Morgenen Kl. 7 eller 8, efter Dagenes Længde, og indtil om Aftenen Kl. 5 havde jeg (thi saa ønskede Faderen det) Børnene uden Ophør under Information. Efter et saadant Dags-Arbejde troede jeg at have fortient, at Aftenen maatte tilhøre mig selv. For nu at anvende denne Tiid deels til Recreation, deels til selv at faae noget lært, gik jeg de fleste Aftener hen til min Fætter Schielderup (den Gang Personel Capellan der i Byen), der nød jeg ey allene en fuldkommen ven-

skabelig Omgang, men han antog mig endog som sin Søn eller Discipel, og lærte mig allerførst at tænke lidt ordentlig over den Videnskab, hvortil jeg havde bestemt mig. Kl. 9 eller i det seneste halv 10 var jeg stedse hiemme; men det hialp icke; von Fangen begyndte efterhaanden at vredes over denne idelige Udgang om Aftenen, som han fandt for got at kalde *en fordømt Løbe-Vane*, og, uden at sige mig noget herom i mine Øyne, lod han endog for en af mine Venner, som strax berettede mig samme, falde denne Trudsel: At han med det snarest med sin Stok ville vænne mig af dermed. Dette Optrin ønskede jeg naturligviis at faae forebygget; jeg tog mig altsaa den Frihed ved Michels Dags Tiid at opsige ham min Condition til førstkommende Paaske. Derved blev Manden forhindret fra at forløbe sig mod mig, og jeg vandt derved saa meget, at ey allene Aftenerne bleve mine egne, men endog at mit sidste halve Aars Tieneste blev mig taalelig; ja jeg opnaaede endog, førend Aaret var udløbet, den Tilfredsstillelse og Glæde, at von Fangen engang med taarefulde Øyne tryckede min Haand og sagde: Nu savner jeg Dem.

Om Paaske 1776 forlod jeg Christianssand og flyttede over til min Broder paa Oddernæs, for at informere før omtalte hans Søn, Ole, og hans 2 ældste Døttre, Anna Hedevig og Johanna Margreta. De 2 $\frac{1}{4}$ Aar, jeg der tilbragte, kan jeg kalde den behageligste Periode i mit norske Studenter-Liv. Jeg blev der i alle Henseender beegnet som en Broder og Ven; jeg havde den frie Adgang til en taalelig god Bogsamling, og Tiid nok til at benytte samme; jeg havde all forønsket Frihed, og ofte Leylighed til at glæde mig i fortræffelige Venne-Selskaber. Men ogsaa her skulle mine Glæder fordunkles, og min Vey beplantes med Torner. Min Broder sad med sin talrige Familie i forarmede Omstændigheder; alt hvad han formaaede at tilveyebringe for mig, var 20 Rd^{rs} aarlig Løn, og dermed kunde jeg icke engang forsyne mig med fornødne og anstændige Klæder. Embeds Examen havde jeg icke, og hvor Penge hertil skulle hentes, var mig en ubegribelig Sag. Neppe torde jeg engang tænke paa Fremtiden; men kunde jeg undertiden icke undgaae dette, saa fandt jeg en, endskiønt heel svag Beroelighed i denne Tanke: Luckes den Vey for mig, som jeg ønsker at betræde, saa staaer Verdens store Have mig aabne, saa bliver jeg Søemand. — Men omsider aabnede Forsynet Vey, der hvor jeg troede ingen fandtes. Da mine Klæder vare i den Forfatning, at jeg icke uden Skam kunde viise mig blant honette Folk, blev om

sider i Slutningen af Aaret 1777 Skiftet efter min Salig Fader sluttet; der fik jeg en Arv af 50 Rdr, af disse anvendte jeg 20 Rdr til Klæder, de øvrige 30 Rdr deponerede jeg hos Hr. Schiellerup som en Nød-Skilling. — Et Glimt af Haab om at faae Attestatz begyndte nu allerede at reyse sig hos mig; og icke længe derefter, nemlig i Fasten 1778, aabnedes for mig hertil de blideste Udsigter. — Jeg kommer nu til et Optrin i mit Liv, som ene er nok til at overbevise mig et Guddommeligt Forsyns Varetægt, og at opmuntre mig til at tilbede samme; et Optrin, som er og skal blive mig uforglemmeligt, og aldrig vil jeg skamme mig ved, men tvertimod jeg vil agte mig det for en sand Ære at tilstaae: At jeg er bleven en hæderlig Embedsmand, at jeg er bleven en lykkelig Mand og Fader, dette har jeg Oddernæs Sogn at takke for.

En Faste Onsdag, da jeg skulle præke for min Broder i Oddernæs Kirke, mødte mig paa Kirke-Gaarden en af Sognets bedste Bønder (husker jeg rigtig, var hans Navn Thomas Justnæs) og spurgte mig, om jeg havde den 3^{die} Examen? Nej! svarede jeg, desværre! den faaer jeg aldrig. Og hvorfor? spurgte Bonden. Fordi, svarede jeg, dette vil koste mange Penge, disse hverken har jeg, eller seer Udvej til at faae. Hm, svarede han, der kunde vel blive Raad til Penge. Jeg maatte afbryde Samtalen, for at fuldføre min Præken, og jeg tænkte icke engang videre herover. Den første derpaa følgende Søndag Morgen kom den samme Mand, og nok een, nemlig Jens i Waren, og forlangede at tale med mig. Heel forundret herover gik jeg ned til dem, og fik strax det Spørsmaal: Naar vil han reyse til Khavn og tage sin 3^{die} Examen? Jeg: Det er et underligt Spørsmaal, som jeg icke kan besvare; jeg har jo ingen Penge; og hvor kan jeg da bestemme min Reyse? Bonden: Men i fald han kunde faae de fornødne Penge, naar ville han da reyse? Jeg: Saa reyser jeg i tilstundende Sommer; men hvor skulle vel Pengene komme fra? Bonden: Hvorfra? Fra os, vi have alle med hverandre overlagt at ville give ham en Offer-Dag. Jeg: Men I gode Folk! hvor kan jeg vente det? og hvad have I med mig at bestille? Bonden: Hvad? Er hans Broder icke vor Præst og en god Mand? Og har han selv icke ofte præket for os? Jo vist vil vi, og vi skal hielpe ham til Khavn. — Strax derpaa gik de til min Broder, og siger: Faer har vel intet imod, at vi alle giver hans Broer et Offer for at hielpe ham til at faae sin Examen? Da min Broder tilkiendegav sin hiertelige Tilfredshed og Glæde herover, bade de ham samme Dag at bekiendtgjøre: At paa

første Søndag og den følgende Onsdag blev for mig synget til Offers. — Dette skeedte; icke blot Oddernæs Meenighed, men ogsaa mine Bekjendtere i Christianssand, en Raadstue-Skriver Taulov, en Madame Kreisti, en Kiøbmand Kierulf, en Procurator Mølbak og Carstensen, Schielderup, von Fangen og flere indfandt sig, forøgede denne velgiørende Skare, og afgave sande Venskabs Prøver. Kort derefter indfandt sig Deputerede fra de 3 øvre Meenigheder, Wennesland, Ørebøe og Hegeland, jeg maatte bestemme dem 3 Dage, paa hvilke jeg ville præke og tage Offer i deres Kirker. — Kort jeg fik i alt 80 Rdr; hertil lagde jeg de hos Schielderup deponerede 30 Rdr, jeg tvivlede nu icke længere paa, at jeg jo havde tilstrækkelige Reyse-Penge; og altsaa besluttede jeg stadig i den Sommer at reyse til Khavn.

Med en henrykkende Glæde lavede jeg mig til Afreysen; min Vandring i Norge havde just icke været saa gandske behagelig; og derfor skedte det, vel med Væmodighed, men icke med Bedrøvelse, at jeg sagde mine norske Brødre Farvel. Formodentlig for sidste Gang saae jeg Norge den 7de Augusti 1778 om Aftenen Kl. 6, da jeg med en Skipper Thomas Stenersen gik ud fra Lillesand, og havde en saa besynderlig lykkelig Overreyse, at vi den 9de ejusd. om Eftermiddagen Kl. 3 ankrede ved Khavns Tolbod. Jeg fik samme Dag Logie ved en Justermester Torp i Fridrichsberg Gaden, hvor jeg forblev til jeg var færdig fra Accademiet.

Et eller to Aar førend jeg forlod Norge havde jeg lært at kiende en Pastor (nu Præpositus emeritus) Lindtrup fra Maglebye i Sielland, da han med sin Kone besøgte min Broder paa Oddernæs. Denne overmaade venskabelige Mand tog den Gang det Løfte af mig, at naar jeg i sin Tid kom til Khavn, jeg da skulle besøge ham. Dette Løfte kom mig nu ret vel tilpas, da jeg just kom til Khavn i Begyndelsen af Professorernes Sommer-Ferier. For altsaa icke i Khavn at spille mine Penge til Ænytte, drog jeg, saasnart jeg havde bragt mine Sager i Sikkerhed og Orden, til Maglebye, hvor jeg tilbragte nogle overordentlig glade Uger, indtil henimod Michels Dag, da jeg igien vendte tilbage til Khavn, for at begynde min egentlige Bestemmelse, nemlig at berede mig til Attestats. Saavel Hebraisk som Kirkehistorien var mig fuldkommen fremmed; dette i Forbindelse med min Kasses Ubetydelighed forbød mig at attraae noget høiere end non contemnendum. Jeg kunde følgelig icke med Nytte frekventere flere Collegier end Balles Dogmatiske og Jansens moralske. De øvrige i det Aar holdte Theologiske

Collegier gik alle ud paa det GL Ttes Exegetik. Disse 2de Collegier, tilligemed Jansens Examinatorium (Balle holdt det Aar intet) for- sømte jeg aldrig nogen Time. Aftenen til Kl. 9, og Morgenen fra 4 til 7 anvendte jeg deels til at opskrive det hørte, deels til at igiennemstudere og memorere det. Søndagene saavel Høymæsse som Aftensang var jeg en Tilhører af de paa den Tiid mest yndede Prædikantere — en Treskov, Høyer og flere, for paa denne Maade at danne min Smag i dette Fag. Paa alle Penge kostende For- nøyelser renonserede jeg aldeles, et Par Timers Spadseretur daglig var min eneste Recreation. Jeg nægtede mig aldeles Kaffe, Viin, Brændeviin med saadant mere, og indskrænkede mig eene og allene til Livets virkelige Fornødenheder; og for at blive denne Plan troe, maatte jeg giøre mig döv imod mine Collegers Bebrejdelser og Skoser over min simple Klædedragt og Levemaade. Kort sagt: Jeg levede som en Separatist, men derved opnaaede jeg flere For- deele; mine Penge strak til; min Tiid blev vel anvendt, og jeg erhvervede mig Professorernes Yndest. I Jule Ferierne besøgte jeg atter Hr. Lindtrup, som da tilbød mig, saasnart jeg var færdig med Accademiet, at antage mig som sin eneste Søns Informator; og dette Tilbud imodtog jeg saa meget heller, da jeg endnu den Gang ikke havde lagt mindste Plan for min tilkommende Vandring.

Ved min Afreyse fra Maglebye kort efter Nye Aar 1779 for- synede Madame Lindtrup (en Kone, hvis høyeste Glæde bestod i at viise sig velgiørende) mit lille Spisekammer med en god Portion af Smør, Ost, Brød m. m., og dette igientog hun siden nogle Gange, til en icke liden Besparelse i mine Udgivter. — Min sædvanlige Levemaade blev jeg nu ved at fortsætte. En Manucteur, som den Gang blev anseet for en uundgaaelig Nødvendighed, kunde jeg icke betale, troede icke heller at være gandske fornøden i det lidet jeg skulde profitere. Men jeg skulde dog erhverve mig Vished, om jeg virkelig kunde, hvad jeg troede at kunde. For at opnaae dette, vendte jeg mig til en Landsmand, en paa den Tiid berømt Manu- ducteur, Bonsak Krog (nu Biskop i Norlandene); af ham udbad jeg mig blot dette: at han examinerisk ville igiennemløbe med mig Dogmatiken, og give mig en lille Anviisning til en Exegetik over Jacobi Epistel; og af Venskab paatog han sig dette gratis. Efter at han et Par Maaneders Tiid 1 Time daglig havde prøvet mig, vovede jeg efter hans Raad og Samtykke at underkaste mig Examen; og denne Prøve fik et for mig saa forønsket Udfald, at jeg ey alleneste intet Svar blev skyldig nogen af de 3 examinerende

Professorer, Horneman, Jansen og Balle, men jeg modtog endog af Jansen denne uforventede offentlige Compliment: Jeg beklager, at de icke har lært Hebraisk og Kirkehistorie; Deres Svar fortiente saa vel Haud illaudabilem! Dette skeedte den 16de Martij 1779. — Dagen derpaa fik jeg af Balle Texten til min Dimis-Præken, som var Luc. 6, 45. Udarbejdelsen indleverede jeg til ham den 23de ejusd. og jeg holdt den d. 27de ejusd. om Eftermiddagen i Trinitatis Kirke og erholdt Characteren Laudabilem.

Hvad jeg for noget over eet Aar tilforn ansaae for en reen Umuelighed, det havde jeg nu opnaaet med ubeskrivelig Tilfredshed. Glad iilede jeg nu med at forlade Khavn, hvor jeg saaledes havde oeconomiseret, at jeg af de fra Norge medbragte 110 Rdr endnu havde pr. Kasse 30 Rdr, og i et frydefuldt Haab om en lykkelig Fremtid tilvinkede jeg d. 30te Martij Hovedstaden (dette farlige og forføreriske Sted, hvor saa mange unge Normænds Uskyldighed, Helbred og Liv er bleven offret Venus og Bacchus med flere hedenske Guddomme) mit Farvel; dermed undgik jeg den Angest og Ulykke, som Dagen derpaa d. 31te Martij traf Khavn, i det at Krudt-Taarnet ved Østre Port i Anledning af Vagtens Afløsning sprang i Luften om Morgenen Kl. 8.

Med det samme Venskab, jeg tilforn som Giæst havde nydt i Maglebye, blev jeg nu der som Informator imodtaget, for mit Arbejde blev mig tillagt i aarlig Løn 40 Rdr foruden adskillige frivillige Gaver af Ulden og Linet, og mit Ophold der var over al Beskrivelse ønskeligt og behageligt. Jeg skylder Hr. Lindtrup dette hæderlige Vidnesbyrd: At en mere honet Omgangsmåade kan icke vel tænkes, end den han viiste mod mig; aldrig kan jeg nogensinde glemme med den oprigtigste Taknæmmeligheds Følelser at tilstaae: At han omgickedes mig icke blot som Ven, men som Broder, han værdigede mig sin hele Fortroelighed, og gav mig de umiskjendeligste Prøver paa Tilfredshed fra først og til sidst. Mit Informations-Arbejde blev mig der saa let, som det efter mit Gemyts Beskaffenhed kunde blive, deels af fornævnte Aarsager, deels og fordi min Eleve, Christian Lindtrup (den Gang saa vidt jeg husker mellem 10 og 12 Aar) var et fortreffeligt ungt Menneske, af et opvakt Hoved og det bedste Hierte. I Anledning af hans Underviisning erindrør jeg aldrig at være nogensinde sat i den Fornødenhed at bruge alvorlig Tugt; siælden behøvedes endog Advarsler og Irettesættelser. Med ligesaadan Fliid og Virksomhed, som han viiste i sin Læsning, søgte han og at udfylde sine Fri-

Timer. I disse var det een af hans kiæreste Beskieftigelser at forfærdige Æsker og andre smaae Meubler af Pap, hvori jeg endog undertiden fandt Fornøjelse i at være ham behielpelig; og til Afvexling lærte jeg ham endog at helbrede sine egne Strymper og smaae Mangels-Poster paa sine Klæder. Kort — med hans Fremgang i alt hvad han skulde lære, var hans Fader icke mindre tilfreds end jeg. Det eneste, som her undertiden hindrede mig fra ret at paaskionne min Lykke, var en uovervindelig Kiedsommelighed til Skole-Arbeydet, som jeg destoværre havde samlet i Norge. Det var en Vederqvægelse for min Siæl, at jeg undertiden i fortroelige Samtaler beklagede mig herover for Hr. Lindtrup; og denne Mand var saa veltænkende og venskabelig, da han saae, at min Ulyst icke formindskede min Troeskab, at han ey allene undskyldte mig, men endog oprigtig ønskede, at der snart maatte aabnes for mig en med mine Tilbøyeligheder og Ønsker mere overensstemmende Vey, nemlig enten Befordring til et Præste-Embede eller dog en Præke-Condition.

Til Sidstbenævnte aabnedes omsider Vey ved følgende Anledning. Hr. Lindtrups nærmeste Naboe-Præst og Svoger (nu tillige min Svoger) Hr. Palludan blev i Foraaret 1781 anfaldet af en hæftig og langvarig Gigt Smærte i Hovedet, som i meget lang Tiid gjorde ham udygtig til all Embeds Forretning. I denne hans langvarige Sygdom maatte Naboe-Præsterne skivteviis forrette Ministerialia; men Prækenerne hver Søn- og Hellig-Dag forrettede jeg heele Sommeren, vistnok icke uden Besværlighed for mig, som desuden lige fuldt skulle passe min Information. Henimod Michelsdag tilbød Hr. Palludan mig sit Huus, med samme Løn som jeg fik i Maglebye, hvorfor jeg skulle forsyne hans Præke-Stole, og tillige paatage mig Confirmanternes Underviisning. Den megen Godhed jeg havde nydt i Hr. Lindtrups Huus gjorde mig det til Pligt, aldeles at overlade Svaret paa dette Tilbud i hans Hænder; og han var saa venskabelig, ey allene at give hertil sit fuldkomne Samtycke, men endog at yttre herover sin inderlige Glæde. Kuns tilføyede han, icke som en Betingelse, men blot som en venlig Begiering, at jeg ville tage hans Søn med mig til Strøbye, og der fortsætte Informationen med ham til førstkommende Paaske; og dette paatog jeg mig med sand Fornøjelse. Netop 3 Aar altsaa underviste jeg denne min bedste Eleve; da jeg modtog ham, kunde han nogenledes declinere og conjugere, og da han forlod mig, fik han Plads blant de øverste i Roeskilde Skoles 4de Lectie.

Maglebye (et Stæd, som jeg ofte med Glæde erindrer mig) forlod jeg altsaa til Michels Dag 1781, for at tiltræde min Præke-Condition hos Hr. Palludan i Strøbye, hvor jeg alle Søn- og Hellige Dage, saavel som Faste Onsdagene prækede 2 Gange, nemlig i Strøbye og Warpeløv Kirker, og tillige een Gang om Ugen om Vinteren underviiste Confirmanterne. Et Sommer-Arbejde, som jeg allerede i Maglebye havde exerceret, og som jeg der velvillig paa-tog mig for den venskabeligste Mand, maatte jeg ogsaa her paa-tage mig af Pligt, nemlig at bestyre og holde Bog over Tiende-Oppebørselen, saavel Smaa-Redsel som Korn-Tienden. Et afskyeligt Arbejde, som overbeviiste mig om, at naar en Præst i Sieland vil paasee, at han faaer sine lovlige Indkomster, saa maa han absolut blive forhadet i sin Meenighed. Mere end eengang gruede jeg for denne sørgelige Lod og frabad mig samme; og (lovet være Gud) mit Ønske blev opfyldt.

Omtrent $\frac{1}{3}$ Aar førend jeg forlod Maglebye aabnedes Leylighed for mig i Strøbye at iværksætte, hvad jeg allerede over et Aar havde hemmelig tænkt paa, nemlig at forlove mig med en Søster af Madame Palludan, min nu værende troefaste Ægte-Fælle Nicolette Oligera Nyholm. At dette Skridt var noget overiilet, i Betragtning af at jeg endnu den Gang icke havde mindste Udsigt til Befordring, kan icke nægtes, og den naturlige Følge heraf blev en 7aarig Forlovelse. Dog gandske ubesindig handlede jeg heller icke; thi Forlovelsen skeedte med hendes da levende Moders og øvrige Beslægtedes fuldkomne Samtykke, den blev derfor strax offentlig bekjendt, og af den Aarsag skeedte det, at Hr. Palludan strax fra den Tiid tog hende i sit Huus med Løfte at beholde hende indtil vor nærmere Foreening, hvilket og skeedte.

Min Skiebne i Strøbye var blid og ønskelig, saalænge Hr. Palludan var og blev sængeliggende. Men fra Begyndelsen af Sommeren 1782 begyndte Manden lidt efter lidt at komme sig saavidt, at han endog nu og da kunde betræde Præke-Stolen. Icke utydelig kunde jeg mærke, at efterhaanden, ligesom Mandens Kræfter tiltoge, blev min Hielp og Tieneste anseet med mere Lige-gyldighed. Den Tanke at være en overflødig Person i Huuset, var mig ufordragelig, og altsaa begyndte jeg allerede i Sommeren 1782 at søge snart om at blive Skibs-Præst, snart om Residerende Cappellanier, men intet, end icke Hirtsholmens usle Kald i Jylland, kunde jeg opnaae. Med en næsten fortvivlet Sinds-Stemning lod jeg i Begyndelsen af Aaret 1783 avertere i Aviiserne, at en gammel

Præst i en Kiøbstad eller paa Landet kunde paa et vist Stæd i Khavn faae Anviisning paa en theologisk Candidat, forsynet med godt Skudsmaal, som ønskede en Præke-Condition. Efter nogle Ugers Forløb havde jeg næsten opgivet Haabet om at opnaae endog blot denne Post, da det med et begyndte at dages for mig, og at banes for mig en Vey til det lykkelige Maal jeg omsider opnaaede.

Her møder mig en nye Periode i mit Liv, som jeg med inderlig Tak til Gud føler mig opmuntret til at begynde med denne Davids Tanke Ps. 77, 12: Jeg vil komme Herrens Gierninger ihu, sandelig jeg vil komme Dine underlige Ting ihu fra forud Tiid.

Omtrent mit i Fasten 1783 imodtog jeg fra en Wederkinch et Brev, som tilbød mig en Præke-Condition hos Provst Wederkinch i Nyekiøbing paa Falster, og tillige indeholdt en Begiering, at ieg om muligt inden Paaske ville tiltræde samme. At imodtage dette Tilbud blev i samme Øyeblik min Beslutning, som jeg tilkiendegav Hr. Palludan, og som han fuldkommen biefaldt. Uden mindste Bekymring eller Frygt lavede jeg mig nu atter til at begive mig hen til et for mig aldeles fremmed Land og Folk. Saa snart mine Sager vare nogenledes ordnede, begav jeg mig paa Reysen, og kom lykkelig til Nyekiøbing Palme Søndag. — Den Mand jeg her skulde tiene, en ærværdig 82aarig Olding, gav mig allerede ved sin første Hilsen og venlige Omarmelse en grundet Formodning om, at jeg her forefandt en ganske overordentlig from og veltænkende Mand; og saaledes fandt jeg ham til hans Livs sidste Øyeblik. Hans første Ord til mig vare disse: Velkommen min Hiertens Ven! Maae jeg allerførst spørge Dem om een Ting: Er det Dem mueligt at præke for mig paa Skiærtorsdag? Ja! svarede jeg, icke blot paa den, men og, i fald De saa vil, paa de 3 følgende Hellige Dage; hvorover han yttrede den kiendeligste Glæde. Vi bleve snart eenige, saavel om Arbeydet, som om Lønnen; Jeg skulle præke hver Fredag og Søndag til Høymesse i Byens Kirke, og hver 4de Torsdag i Hospitalet, og derfor nyde aarlig Løn 50 Rd; og disse Vilkaar indgik jeg med Fornøjelse. Han var Enkemand, og lod sit Huus bestyre af en aldrende Datter, og 2 unge Døtter-Døttre, Anna Medea Ussing og Andrea Rigelsen Thestrup. Ved dette Syn kunde let opstaae hos mig som Fremmed den hemmelige Mistanke: at en Ægteskabs Speculation maaskee kunde sticke herunder. Jeg ansaae det altsaa for raadeligst allerede i de første Samtaler at aabenbare den Forbindelse jeg i Sielland havde

indgaaet; og dermed ønskede han mig ret oprigtig til Lycke. — Med en glad Siæl begav jeg mig nu til mit Arbeyde, som blev mig let og behageligt, ey allene fordi jeg der i Huuset blev be- gegnet af Provsten som en Søn, og af hans Jomfruer som en Broder; men ogsaa fordi jeg snart merkede, at mine Prækener fandt Biefald, endog hos den bedste Deel af Nyekiøbings Indvaanere. Kuns een eneste ubetydelig Anstøds-Steen fandt jeg der ved føl- gende Anledning: Den residerende Capellan der i Byen, Hr. Egtved, var den eneste, hos hvem Provsten i nogle Aar havde kunnet søge Hielp. Han kunde kuns hielp med Ministerial-Forretninger, og med Fredags Prækenen; thi hver Søndag skulle han forrette i An- nexet Sydstofte. For denne Hielp nød han hos Provsten frie Kost og Logie; og dette syntes ham, som en stor Penge-Ven, en saare vigtig Sag. Da jeg nu blev antagen som Huus-Prædikant, maatte dette nødvendig være forbundet med noget Tab for ham. Uskyl- digviis var jeg ham altsaa i Veyen, og han lod mig endog tydelig merke dette ved en bestandig koldsindig og tilbageholden Omgang, og ved stedse at titulere mig Mosiø Meldal, uden Tviil fordi jeg skulle føle det lave Trin, paa hvilket jeg, som Candidat, stoed mod ham som en Hr. Pastor. Det havde bleven endnu værre, dersom han havde vidst Provstens Forsæt at kalde mig til Personel Ca- pellan, som kort efter min Ankomst blev fattet, og som fuldkommen svarede til mine Ønsker. Den eneste Tviil som foruroligede mig, nemlig hvor de fornødne Penge skulle komme fra, hævede Prov- sten, ved at tilbyde sig at paatage alle Omkostninger. Til velfor- tient Vederlag tilbød jeg mig, om mueligt i Fremtiden at erstatte ham dette. For Hr. Egtveds Skyld blev denne Aftale en Hemmelig- hed imellem Provsten og mig. Biskop Ramus, som kort efter Pintsedag kom til Nyekiøbing, og med Biefald hørte mig præke, understøttede Provstens Ansøgning, som strax gik ind i Cancelliet, og efter 3 Ugers Forløb modtog jeg Kalds-Brevet. Nu torde og maatte jeg sige dette til Hr. Egtved, som i sin første Heflighed icke kunde skiule, af hvad Aand han talede. Efterhaanden gik det bedre, ved en venlig og ærbødig Omgangsmaade opnaaede jeg dog dette, at vi levede med hverandre fredelig, skjønt icke fortroelig.

Provstens høye Alder og Skrøbelighed gjorde det til en Nød- vendighed icke mindre for ham end for mig at haste med Ordina- tionen; og dette gjorde mig dristig nok til, tvertimod Provstens Raad, uden Kald fra Biskoppen at iile til Odense. Den fromme Biskop Ramus holdt mig dette fuldkommen til gode, og ordinerte

mig den første muelige Dag; og samme Dags Eftermiddag begav jeg mig paa Tilbagereisen for at tiltræde Embedet. Ved min Afreise fra Nyekiøbing havde Provsten leveret mig 40 Rdr til Reyse og Ordinations Omkostninger; af disse havde jeg ved min Hiemkomst i Behold 16 Rdr, som Provsten icke ville modtage, men skiænkede mig.

Førend jeg gaaer videre, kan jeg icke undlade at fortælle et caracteristisk Træk af da værende Klocker ved St. Knuds Kirke i Odense: Da jeg fra Biskopen blev sendt til ham med Ordre at tilsige Præsterne at møde ved min forestaaende Ordination, gav jeg ham 1 Rdr. Dette var ham for lidet, og jeg troede, at det var nok. Manden blev vred, og vilde hævne sig; han absenterede sig altsaa, da jeg for Tienesten skulde iføres den præstelige Ornat. Men jeg tabte intet derved, da Biskopen selv, efter at jeg havde sagt ham den formodentlige Aarsag til Klockerens Fraværelse, nedlod sig til at forrette Klockerens Partes.

Dom. 14ta p. Trin. 1783 indsatte Provst Wederkinch mig i Nyekiøbing Kirke; dette var hans sidste Embeds Forretning; thi ved denne Leylighed sagde han sin Meenighed sit sidste Farvel, og overleverede heele Embedets Bestyrelse i mine Hænder. Vist nok en temmelig byrdefuld Post for mig i de fleste Forretninger Uøvede. To Prækener og 2 Gange Skrivtemaal om Ugen, en Trolovelse eller Brudevielse næsten hver Uge, idelige Syge-Berettelser og Besøg, mange Ministerial-Forretninger, og Confirmanternes Forberedelse; alt dette skaffede mig saa meget at bestille, at jeg ofte maatte tage en Deel af Nætterne til Hielp, for at blive færdig til rette Tiid. Men jeg arbejdede stedse med Lethed og Munterhed, og saae mig aldrig sat i den Fornødenhed at bede om Hielp hos min Collega. Hertil bødrog icke blot den bestandige Tilfredshed, som Provsten tilkiendegav med alt hvad jeg foretog mig, og den kiærlige Omhue, som der i Huuset blev mig beviist, men og den Yndest jeg fandt i Meenigheden, og hvorpaa jeg modtog de første ubdragelige Beviser til Jule Højtiden, da adskillige af de fornemste Familier gav mig et icke ubetydeligt Offer.

Det eneste, som i Nyekiøbing dybt saarede mit Hierte, var min inderlig elskede Provst Wederkinchs dødelige Afgang, som efter nogle faa Dages foregaaende Sygdom indtraf d. 4de Februarij 1784. Men jeg fik neppe Tiid til at tænke paa, hvad jeg selv herved tabte, for den Strøm af Forretninger, som nu veltede ind paa mig. De stackels forlattede Jomfruer tyede nu til mig, som

deres eneste Forsvar og Stytte. Jeg maatte strax paatage mig at være som et slags Curator og Huusfader. Jeg maatte allerførst foranstalte alt fornødent i Hensigt til Begravelsen, og siden føre Regnskab over Stervboens Indtægt og Udgift; Correspondensen med Familien maatte jeg føre, og desuden administrere Præste-Embedet i Vacanzen efter samtlige Herreds Præsters Forlangende. Men dette havde for mig en velgiørende Følge: At Meenighedens Yndest og Godhed for mig viiste sig ved Paaske og Pintse Høytiden i et mere end fordoblet Maal. Samtlige Herreds Præster betalte mig rigelig for min Opvartning; og saaledes beløb mine Indtægter i Nyekiøbing til over 200 Rdr, uagtet jeg af Stervboen lod mig betale icke efter Forordningen, men efter den Accord jeg som Candidat sluttede med Provsten, hvilket jeg i Betragtning af hans foregaaende Udgivter for min Skyld fandt at være høyst billigt.

I May Maaned samme Aar blev Hr. Wederkinch (en Søn af den afdøde Provst) kaldet fra et lille Kald i Wiborg Stift til at succedere sin Sal. Fader. Han kunde icke forlade Jylland, førend Høsten var tilendebragt, og alt med hans Successor var i Rigtighed. Derover corresponderede han med Biskop Ramus, og dette foraarsagede, at mig uafvidende blev mig fra Biskopen tilsendt Constitution til at vedblive Embedets Bestyrelse, indtil Hr. Wederkinch kunde afløse mig. Denne Mand vidste den kærelige Forbindelse, som havde fundet Stæd mellem hans Sal. Fader og mig; han vidste og, med hvad Omhue jeg antog mig hans her værende Søsters og Cousinsers Vel; han troede sig altsaa pligtig til at give mig en sand Venskabs Prøve. Saasart han altsaa var kaldet til Nyekiøbing, skrev han mig til, og tilbød mig, i Tilfælde af at jeg ønskede at forblive i Nyekiøbing, da at beholde mig som Capellan pro Persona, og salarere mig anstændig. Et Tilbud, som fortiente den varmeste Tak, og som virkelig havde meget tillockende, da jeg nu engang der var bekiendt, og havde erhvervet mig icke faa retskafne Venner, som jeg ugerne skilte mig fra. — Men Forsynet, som havde bestemt mig en blidere Lod, havde allerede forud føyet saadanne Anstalter, at jeg icke kunde imodtage dette Tilbud. At jeg icke uden Grund kalder dette en Bestyrelse af Forsynet, vil blive indlysende ved følgende Fortælling.

En 3 à 4 Aar tilbage var Provst Morten Reenberg With i Ketting paa Als skildt ved sin Personelle Capellan, Hr. Janus Georgius With, som blev kaldet til Sogne Præst for Lysabbel samme-
steds. Omtrent ved samme Tiid havde og Provst Wederkinch den

samme Skiebne, i det hans ældste Søn og Capellan, blev kaldet til Kolbye paa Samasøe. Begge disse gamle Provster vare intime Venner af Biskop Ramus, til hvem de henvendte sig om en Hielper; Men just var Tilfældet, at paa den Tiid var der i Fyens Stift en vacant Personel Capellan B....^v¹⁾, hvis Karakter var af den Beskaffenhed, at Biskopen icke ville have ham plaseret ved nogen af disse sine Venner, og en uordineret maatte de efter Forordningen icke kalde, saalænge han var vacant. Af denne Aarsag bad Biskopen dem at temporisere, indtil denne B. var ansat. Men dette varede indtil Aaret 1783, just da jeg nyelig var ankommen til Nyekiøbing, da han blev imponeret en vis Hr. Lemejer, som laa under General-Fiskalens Tiltale. Denne Hr. B....vs Ansættelse gav Anledning til, at Provst Wederkinch fik Tilladelse at kalde mig. — Imidlertid blev Provst With i Ketting selv ved at bestyre sit Kald, indtil Provst Wederkinch døde. — Neppe var dette Dødsfald tilmeldt Biskopen, førend hans da værende Amanuensis Assessor Langsted anbefalede mig til Provst With som en Medhielper, han kunde være tient med. Strax derpaa modtog jeg fra Provst With et Tilbud om at tiltræde denne Post, hvortil jeg erklærede mig villig, med den Betingelse: at han vilde bie efter mig, indtil Successor i Nyekiøbing afløste mig. — Alt dette skedte, inden Hr. Wederkinchs venskabelige Tilbud indløb; af den Aarsag hverken ville eller kunde jeg imodtage samme. Jeg blev da ved med en munter Siæl i et sundt Legeme at forvalte mit Embede, indtil Successors Ankomst sidst i November. Vinteren var nu for Døren, og da Skibsfarten allerede var standset, forestod mig en lang og vanskelig Vey, inden jeg kunde naae min Bestemmelse. Jeg maatte følgelig iile med at rive mig løs fra de mange Venner, som saa mægtig havde bidraget til at forsøde mig Livet i Nyekiøbing. Med et rørt Hierte sagde jeg denne Elskede Menighed mit sidste Farvel paa den sidste Søndag i Kirke-Aaret Dom. 24 post Trinit.; Dagen derpaa aflagde jeg Regnskab til Hr. Wederkinchs fuldkomne Tilfredshed, og 2 Dage derefter, nemlig 24de November forlod jeg Nyekiøbing, og tog Veyen igiennem Lolland, Langeland og Fyen, og naaede, efter en lykkelig Reyse, og med et paa den Aarets Tiid usædvanlig smukt Veyr, Als Land d. 28de November 1784.

Strax ved min Ankomst til Ketting kunde jeg merke, at jeg icke forgiæves havde sat min Liid til Forsynets viise og naadige

¹⁾ Bondo Ferslew (se Imm. Barfod, Den falsterske Gejstlighed. I, 286—7).

Veyledning. Allerede det første Øyekast viiste mig tydelig, at jeg her i Provst With havde fundet en ligesaa from og veltænkende Mand, som den Døden i Nyekiøbing berøvede mig; Og ligesaa tydelig kunde jeg merke, at hans den Gang endnu ugivte Datter Lovise ville findes tilbøvelig til at viise mig all den venskabelige Omhue, som jeg kunde ønske mig. Efter den første Times Samtale vare vi strax bekiendte og fortroelige med hverandre, og jeg fik icke engang Tiid til at standse ved Tanken om, at Skiebnen havde atter ført mig til et Land, som hidindtil blot var mig bekiendt af Navn og Beliggenhed. Provsten og jeg bleve snart eenige om, paa hvad Maade jeg skulle lønnes. Han overlod til mig, om jeg ville lønnes efter Forordningen, eller om jeg [ville] have den samme Løn, som hans forrige Capellan og Sviger Søn Hr. With i Lysabbel havde faaet. Jeg betænkte mig intet Øyeblik paa at forkaste den første, der saa lettelig kan give Anledning til Ueenighed og Misforstaaelse, og at udvælge den sidste; og altsaa blev min aarlige Løn 100 Rdr, foruden nogle tilstaaede Sportler og Nye Aars Gave, som jeg kunde omtrent beregne til 20 Rdr. Desforuden havde han allerede førend jeg kom anskaffet og betalt mit Kalds Brev og Collatz, ligesom han og frivillig af egen Drift godtgjorde mig min Reyses Bekostninger. Ottende Dagen efter min Ankomst indsatte han mig i Ketting Kirke til sin Medhielper, og efter at han havde gjort mig bekiendt med alle der brugelige Skikke og Sædvaner, overlod han mig efterhaanden heele Embedets Bestyrelse, kuns med den Undtagelse, at han efter Omstændighederne hver 2den eller 3die Sondag prækede selv, og det, som han sagde, for icke gandske at glemme denne Kunst. Vor indbyrdes Omgang var fuldkommen liig en Faders med sin Søn, og til min inderligste Tilfredshed tør jeg sige: At jeg aldrig nogensinde saae ham misfornøyet med min Fremgangsmaade, tvertimod tilkiendegav han ved alle Leyligheder, at han fuldkommen biefaldt mine Handlinger, og satte en ubetinget Tillid til min Redelighed. — At jeg i Sielland var forlovet, vidste han allerede før min Ankomst til Als; dette gav Anledning til, at han selv i Foraaret 1786 gjorde mig det Forslag at besøge min Kiæreste. Dette Forslag biefaldt jeg saa meget heller, da min Kasse var nu i den Forfatning, at jeg kunde taale engang at anvende noget til min Fornøvelse. Jeg udbad mig altsaa Forlov paa en 3 à 4 Uger, jeg valgte den behageligste Sommers Tiid strax efter Pintsedag til at besøge mine gamle Venner i Sielland, og kom igien tilbage til bestemte Tiid.

Henved 2 Aar havde jeg nu været i Ketting, og følte mig ubeskrivelig lykkelig; jeg var yndet i Huuset og i Meenigheden, og rundt omkring paa Landet havde jeg erhvervet mig Venner og Bekjendtere, hvis Omgang var mig behagelig. Og nu begynde jeg efterhaanden at smigre mig i det Haab, at Provst With, som vidste min Forbindelse, og det heraf naturligviis flydende Ønske om Befordring, og som derhos stod i overordentlig Naade hos vor nu værende Hertugs høysalige Hr. Fader, ville maaskee gjøre sig nogen Umage for at forskaffe mig et grundet Haab om Befordring her paa Landet. Men i dette eneste Tilfælde vilde Provstens Forhold icke svare til mine Ønsker; Han som i alle andre Henseender viiste sig imod mig som den fortræffeligste Mand, syntes icke tilbøielig til at ville gjøre noget mindste Skridt for at sicke mig min tilkommende Lykke. Om dette havde sin Grund fra Provstens Side i et naturlig phlegmatisk Temperament, eller maaskee i en uovervindelig Modbydelighed for, som en gammel Mand, at ydmyge sig for en andens Skyld, eller maaskee fra min Side, i det jeg aldrig følte mig dristig nok til anmode Provsten om sligt, tør jeg icke bestemme. Kort sagt: Min Forfatning for Nutiden var ønskelig og tilfredsstillende, men for Fremtiden maatte jeg grue. Provsten kunde døe bort, og jeg atter komme i den sørgelige Nødvendighed, at lade mig som en vandrende Capellan commandere andenstæds hen, hvor jeg icke gierne ville være.

Efter at disse Tanker stundum havde foruroeliget mig indtil hen i Sommeren 1787, faldt mig engang ind dette gode gamle Axioma: Unusquisqve faber suæ fortunæ. Uagtet jeg var kommen her som en Fremmed og Udlænding, og blottet for alt Patronskaab, troede jeg dog icke at burde mistvivle om her at finde et blivende Stæd. Jeg vendte mig altsaa til den brave, fornuftige og redelige Hofpræst Jessen paa Augustenborg; efter at have indhentet hans Raad og Betænkning i Forbindelse med det venskabelige Løfte om at biedrage alt mueligt til mit Vel, vovede jeg at opsætte en Ansøgning om Expectance paa Atzerballig Kald, hvor den Tiid levede en gammel svag Mand Hr. Hans Reimuth. Dette turde jeg søge, fordi det var det mindste paa Hertugens District og var stedse anseet som et Promotions Kald. Jeg dristede mig til at overlevere min Ansøgning til Prinsesse Lovise, og var saa lykkelig i Hende at finde en ligesaa naadig som formaaende Patronesse. Hendes blide Forbøn havde den Virkning, at jeg faa Dage derefter imodtog fra Hertug Fridrich Christian et skriftligt Løfte om, ved

første Vacance i Atzerballig at blive der placeret. — Nu var Iisen brækket, og Veyen til min Befordring anlagt. Og nu fra dette Øjeblik af begyndte Provst With at viise sig mod mig i den egentligste Forstand som en Fader. Uden mindste Anmodning fra min Side tilbød han mig nu af egen Drivt, at jeg maatte gifte mig naar jeg vilde, og lovede tillige at laane mig de hertil fornødne Penge; hvortil han føyede Løvtet om at give mig mit anstændige Udkomme, naar jeg icke længer kunde boe i hans eget Huus.

Neppe behøver jeg at sige, hvor behageligt dette Tilbud og Løfte var mig; jeg skrev desangaaende først til min Kiæreste og siden til hendes Moder og øvrige Venner, erholdt deres eenstemmige Samtykke, og blev da vor Foreenings Dag berammet til 23de May 1788. Imidlertid gjorde ieg Brug af Provstens Løfte om Penge Laan. Jeg forlangte og fik 100 Rdr. til Anskaffelse af det høyst fornødne Boeskab til en lille Huusholdning; og med dette kom jeg ud, fordi jeg allerede tilforn i nogle Aar havde aarlig tilsendt min Nicolette 20 Rdr, som hun havde anvendt til Senge- og Dæcke Tøj. Hvad Penge jeg forresten havde bespart, behøvede jeg til min Bryllup-Reyse. Brude-Stadsen kunde min Nicolette selv bestride af hendes lille Arve Part bestaaende af 100 Rdr, og af disse beholdt hun endog til overs 40 Rdr, som bleve anvendte til fælles Brug. — Til rette Tiid indfandt jeg mig i Strøbye, hvor Baandet imellem min Nicolette og mig blev paa den bestemte Dag knyttet i Strøbye Kirke af Hr. Palludan, som, tillige med sin Kone, ved denne Leylighed viiste sig overordentlig venskabelige i at giøre paa deres Bekostning et særdeles brillant Bryllup. Icke mindre honet viiste sig Hr. Lindtrup, som nu var Provst og følgelig tilkom Betaling for vor Brudevielse. Denne tilbød jeg ham; men icke nok, at han ingen ville imodtage, han forærede mig endog dertil en Brudegave af 10 Dukater. Og endnu tilføyede han det Beviis paa Agtelse og Venskab, at han paa Søndagen, da vi som unge Folk gik i Kirke, lod os tilligemed Hr. Palludans og de fleste Bryllups Gjæster indbyde til et Middags Maaltid i Maglebye, som ikke gav det egentlige Bryllup noget efter. — Nu var Hensigten af min Reyse opnaaet, og nu var det Tid at vende tilbage til Als, hvor jeg med min unge Kone lykkelig ankom den 29de May, og introducerede hende i mit gamle Kammer, for der at forblive, og at gaae til Provstens Bord, saalænge Omstændighederne ville tillade. Den samme venskabelige Omgang, som jeg hidindtil havde nydt, blev nu ogsaa udstrakt til min Kone baade af Provsten

og hans Datter. Det Huus tæt ved Præstegaarden, som Provsten selv havde forhen ladet bygge, og som han bestemte til vor tilkommende Boelig, blev nu imidlertid istandsat; jeg drog Omsorg for at anskaffe det fornødne Forraad af Brændsel, ogsaa den ved Huuset værende Have paatog jeg mig selv i Efteraaret at grave og anlægge. Min Kones frugtsommelige Omstændigheder gjorde disse Forberedelser fornødne, da det var en Betingelse, at Provstens huuslige Roelighed icke ved Borne-Skrig maatte forstyrres. For at forebygge dette, flyttede vi hen i vores smukke lille Boelig midt i Februarj Maaned 1789. Fornøden Boeskab havde jeg der allerede samlet, og den gode Madame With, som et Par Aar tilforn, uden at forlade sin gamle Fader, havde ægtet Pastor With i Nuthmark, havde saaledes forsynet wort lille Spiiskammer, at vi i de første Dage icke behøvede at bekymre os om Madlavning. — Og nu beviiste Provsten, at han var en Mand, som troelig opfyldte sine engang givne Løvter. Fra nu af tillagde han mig i aarlig Løn 160 Rdr, og naar hertil regnes det øvrige, nemlig frie Huus, fornøden Melk hver Dag, de fleste Korn-Vahre, som jeg behøvede til min lille Huusholdning, mine sædvanlige Sportler m. m., saa kunde jeg omtrent anslaae alt dette til 220 Rdr. Hertil føjede han og hans Datter endnu den venskabeligste Omgang og kiærligste Omhue. Til Beviis herpaa vil jeg blot nævne: At vi, og som oftest 2 Gange om Ugen, spiiste hos ham til Middag og Aften, at jeg hver Eftermiddag fik min Kaffe der, og icke sielden blev min Kone tilsendt sin Portion; At Madame With som en trofast Søster besøgte og pleyede min Kone i hendes Barsel Sænge og ellers i Sygdoms Tilfælde; At der aldrig kom Fremmede til Provsten, at vi jo og bleve indbudne, og at der aldrig indkøm i Provstens Huus noget got og rart, uden at vi bleve deelagtiggjorte derudi. — Ogsaa paa Ketting Meenigheds Yndest og Kiærlighed modtog jeg kort efter min Huusholdnings Tiltrædelse et rørende Beviis, i det at Meenigheden mig aldeles uafvidende besluttede at give mig et Offer, og denne Beslutning, som blev iværksat 2den Paaske Dag, indbragte mig 30 Rdr. — Endnu et hæderligt Beviis paa Provstens Godædighed maae jeg nævne, dette nemlig: Efterat jeg i de 2 første Huusholdnings Aar havde i 2 Terminer afbetalt paa min Gield til ham 20 Rdr, leverede han mig min Haandskrift qvitteret tilbage, og skienkede mig saaledes paa eengang 80 Rdr.

Saaledes henlevede jeg med min lille Familie nogle lykkelige og sorgfrie Aar. Mit Embeds Forretninger levnede mig Tiid nok

til at passe adskillige huuslige Arbeyder, som Omstændighederne den Gang forbød mig at lade udrette ved fremmede Hænder. Vore forenede Bestræbelser for en fornuftig og sparsom Huusholdnings Førelse havde den velgiørende Følge, at vi ey alene aldrig savnede det Fornødne, men jeg fandt endog Leylighed til, uden derfor at sætte mig i Giæld, at indsætte i den Fynske geistlige Enkekasse i Aarene 1789 og 91 den Summa 200 Sldr, og tillige efterhaanden at forøge noget lidet min Boe-Have.

Vor Børne-Flok var nu i Aaret 1792 opvoxet til 3 Døttre, og nu begyndte jeg næsten at befrygte, at min Ballance Regning, som hidindtil havde været saa tilfredsstillende, ville for Fremtiden falde heel maadelig ud. Men denne Bekymring forsvandt ved Hr. Pastor Reimuths uformodentlige Dødsfald sidst i November d. A. Nu indtraf da den Vacance, i Haab om hvilken jeg havde givet mig, og da denne Tieneste nu ufortøvet blev mig overdraget af Hertugen, saa forsvandt nu for mig alt Frygt for videre Omvandring som Capellan.

Men neppe vare de første glade Følelser over at see mig ansat som fast Embedsmand forvandet til en roelig Eftertanke, førend nye Bekymringer begyndte at foruroelige mig. Det faldt i min Lod at imodtage i Atzerballig en ældgammel forfalden, ja tildeels faldefærdig Præstegaard, hvis Opbyggelse og Reparation ville blive mig en uundgaaelig Nødvendighed. Her udfordredes mere Boeskab, foruden alt, hvad jeg i Anledning af Avlings Bruget skulle anskaffe mig. Og endelig skulle Præstegaarden indløses. Og til alt dette udfordredes en betydelig Capital. Hertil kom endnu een Tanke, som ikke lidet foruroeligede mig, nemlig at jeg nu skulle snart forlade Provst With, med hvem jeg i 8 Aar havde levet i den venskabeligste og kiærligste Forbindelse, og icke see mig istand til længere som hidindtil at tiene ham. — Dog disse Bekymringer havde neppe begyndt at foruroelige mig, førend den kiærligsindede Provst fuldkommen beroeligede mig. Han tilbød sig nemlig paa de for mig allerfordeelagtigste Vilkaar at laane mig saamange Penge, som jeg behøvede; han selv besluttede strax at ville resignere sit Embede, kuns med den Betingelse, at jeg ville blive ved til henimod Udgangen af Naadens Aaret i Atzerballig at forrette Ministerialia ogsaa i Ketting, hvilket jeg saa meget bedre kunde paatage mig, da begge Meenighederne, efter skedte Aftale, fandtes villige til at ville lempe sig saaledes efter hverandre, at Tiid hertil kunde levnes mig. Herved blev nu en nye

Hjelpekilde aabnet for mig: Provsten blev ved indtil Michels Dag 1793, eller til den Tiid han resignerede, at salarere mig som hidindtil; jeg kunde følgelig for største Deelen sammenspare, hvad der af Naadens Aarets Indkomster i Atzerballig tilfaldt mig, og heraf fulgte, at til Indløsningen der, som i alt beløb noget over 900 Rdr, behøvede jeg kuns at laane 700 Rdr, og disse Penge fik jeg rigtig af Provsten, i Følge det givne Løvte, og det for 3 pro cent aarlig Rente.

Dom. 2da post Epiphan. 1793 blev jeg af Provst Brolund indsat i Atzerballig Kirke. Min Formand havde efterladt sig 2 ugifte Søstre, som bleve boende der i Præstegaarden, indtil henimod Michels Dag; imidlertid blev jeg ved med min Familie at beboe mit smucke Huus i Ketting, og indfandt mig kuns i Atzerballig, saa ofte der var noget at forrette. Den Mand, med hvem jeg her havde at handle om Præstegaard, Avling m. v., var en Halv-Broder af min Formand, Hr. Peder Reimuth, da Sogne-Præst til Eken. Uden at opregne de adskillige Ubehageligheder, som ved denne Anledning mødte mig, vil jeg her kuns sige: At jeg nu selv erfarede, hvad jeg tilforn ofte havde hørt: Omne initium durum. Men Gud skee Lov! det blev efterhaanden bedre og lettere for mig. Hertil bidrog fornemmelig dette, at jeg snart havde flere Leyligheder til at merke, at Meenigheden yndede mig, og at dens Kiærlighed stedse tiltog. — Strax ved min Ankomst til Kaldet mødte mig en icke liden Vanskelighed, denne nemlig: Jeg forefandt ingen Optegnelse over Kaldets Indkomster, ingen Tiendebog, ingen Fortegnelse over Præste Indersternes aarlige Afgifter, intet om Midsommers Tienden, intet om gamle Vedtægter og Rettigheder; kort her var et ægyptisk Morke, som kuns langsom og med Møye kunde adspredes. Omsider lyckedes det mig dog at faae Lys tændt, og til min Glæde erfarede jeg siden, at ingen af Menigheden lagde an paa at fornærme mig, uagtet de vidste den Forlægenhed, hvori jeg befandt mig.

Endog førend jeg med min Familie forlod Ketting, maatte jeg begynde med at flicke paa den elendige Præstegaard, for at faae den nogenledes i beboelig Stand. Men denne Flicker kunde kuns anvendes paa den halve Deel af Sæde-Huuset. Den øvrige faldefærdige Deel maatte jeg, i Tillid til Guds Beskiærmelse, lade henstaae, indtil jeg kunde faae samlet Materialier til Bygning; og dermed gjorde jeg strax en Begyndelse. En Lykke var det for mig, at Præstegaardens Skov kunde levere mig det fornødne Eege-

Tømmer, alle øvrige Materialier købte jeg efterhaanden, naar jeg troede, at Priserne vare lavest; Og efter at jeg i 2 Aar havde samlet det Fornødne, lod jeg i mit 3die Embeds Aar nedbryde det Faldefærdige, og fra nye opbygge; Ogsaa lod jeg tilbygge 2 Beqvemmeligheder, som manglede mig, nemlig en Vogn-Remise og en Hugge-Kammer. De øvrige Huuse lod jeg reparere og sætte i forsvarlig Stand, icke i et, men i flere Aar; og alt dette kostede mig noget over 500 Rdr. Jeg vil icke tale om, hvad jeg desuden anvendte paa at istandsætte de yderst forfaldne Giærder i Marken; thi dette Arbeyde betalte sig selv.

Saaledes havde jeg i Atzerballig nok at beskæftige mig med, hvortil endog kom dette, at jeg selv maatte være mine Børns Lærer, da jeg icke havde Evne til at holde en anden. Under disse idelige Arbeyder hensvant mine Dage saa behagelig og hurtig som mueligt; Jeg følte mig lykkelig ved at see Meenighedens ey allene varige, men endog voxende Kiærlighed, Velvillighed og Føyelighed; ved at see min Kones fornuftige Fremgangsmaade i Huusholdningens Førelse, mine Børns Sundhed og Fremvekt til det bedre, og en aarlig Tilvekt i mine Eyendomme, saa at min Gield, som fra Begyndelsen var 700 Rdr, blev efter 9 Aars Forløb nedsat til 300 Rdr, desuden forøgede jeg Indskudet i Enke Kassen med paagaende Renter med 100 Rdr, og dette tilligemed hvad jeg anvendte paa Præstegaarden, udgiorde tilsammen 1000 Rdr. Jeg følte og paaskønnede min Lykke, misundte aldrig dem, som havde større Indkomster, følte aldrig Længsel efter Forandring, og havde næsten besluttet aldrig engang at søge den.

Men Forsynet havde bestemt mig noget Bedre, som skulle udrydde den eneste Bekymring, som i Atzerballig undertiden foruroligede mig, nemlig at min Kone skulle efter min Afgang savne nødtørftigt Udkomme: Algodhedens Fader vilde endnu forøge sin Miskundhed imod mig, ved at aabne mig for Fremtiden, naar jeg icke er meer, de blideste Udsigter for min Familie. Og hertil skulle Veyen aabnes ved et uformodentlig Dødsfald i Lysabbel, som indtraf den 27de Martij 1802, da Pastor With efter en kort foregaaende Sygdom blev bortkaldet.

Budskabet om dette Dødsfald indløb paa Augustenborg, just som jeg hendelsesviis var i den ældre Hofraad Mathiessens Huus. Denne min redelige Ven yttrede, just i det Øyeblik jeg vilde sige ham farvel, den Tanke: At jeg burde søge dette Kald. Oprigtig tilstaaer jeg, at [jeg] følte mig aldeles utilbøuelig til dette Skridt,

i Betragtning af, at jeg i Atzerballig levede saa lykkelig; Og meget mindre følte jeg mig dristig nok til at søge hos Hertugen en saa betydelig og indbringende Tieneste, som jeg nødvendig maatte forestille mig at være bestemt til en værdigere Mand end jeg. Men Hofraaden blev ved sin Paastand, ja føyede endog til, at jeg handlede uforsvarlig imod min Kone og Børn, dersom jeg ved denne Leylighed icke meldte mig. Disse Bevæggrunde bestemte mig da til at opsætte en Ansøgning; og stolende paa de Naades Prøver, jeg hidindtil ved flere Leyligheder havde modtaget af Princesse Lovise, vovede jeg at overlevere Ansøgningen til Hende, og udbad mig, at Hun ville tilsende Hendes Hr. Broder den. Med sin sædvanlige milde og menneskekjærlige Mine lovede hun mig dette; og nu gik jeg bort med den Bevidsthed, at have opfyldt min Pligt, overladende Udfaldet med fuldkommen Roelighed i Forsynets Haand.

Hidindtil havde Ønsket om at forblive i Atzerballig stedse beholdt Overvægten i min Siæl. Men nogle Dage efter at min Ansøgning var afsendt, da jeg efter skedte Indbydelse indfandt mig i Lysabbel for at bievaane den Sal. Pastor Withs Begravelse, indtraf en Begivenhed, som mægtig formindskede dette Ønske. Der kom nemlig til mig 2 af Menighedens Talsmænd, som i Mee-nighedens Navn sagde mig: At deres fælles Ønske var, at faae mig til deres Præst, og deres Forsæt var desangaaende at giøre Ansøgning hos Hertugen, men i Forveyen ville de høre min Betænkning, og indhente mit Samtycke. Med inderlig Rørelse over denne fremmede Meenigheds Tilbøyelighed til mig, sagde jeg dem den fortiente Tak; men derhos maatte jeg af meere end een Grund misbillige og fraraade dem deres Forsæt. Dog sagde jeg dem tillige, at jeg havde søgt Kaldet, uden i mindste Maade at giøre mig Haab derom.

Ottende Dagen efter at min Ansøgning afgik, bragte Hofpræst Jessen mig et egenhændigt Brev fra Hertugen¹⁾, som paa den Tiid

¹⁾ Hertugens venlige Brev lyder ifølge den yngre Meldals Afskrift saaledes:

Jeg har modtaget Deres Skrivelse, min kjære Hern Pastor Meldal, og det skulde glæde mig at kunde opfylde Deres billige Ønske, hvis jeg ikke ved ligestærke Grunde, understøttede desforuden af et udtrykkeligt Løfte saae mig foranlediget at tilbyde Pastor Claussen i Tanslet Lysabbel Kald. Skulde De, i Tilfælde at han modtager Tilbudet, ønske Tanslet Kald, en jeg meget beredvillig til at forunde Dem samme, da jeg har sand Agtelse for Dem og ønsker ved hver forefaldende Leilighed at give Dem Prøver herpaa.

Kiøbenhavn d. 3. April 1802.

Friederich Christian.

var i Khavn, hvori han i de naadigste Udtryk sagde mig: At saa gjerne han opfyldte min billige Begiering, saa maatte Han dog, paa Grund af et forhen given Løfte tilbyde Pastor Clausen i Tandslet Lysabbel Kald, men i Tilfælde af, at han imodtog Tilbudet, tilbød han mig Tandslet Kald. Denne uventede Naade rørte i de første Øyeblik mit Sind saa heftig, saa jeg neppe kunde fatte mig. Jeg ilede til Tandslet for at høre Clausens Betænkning; og da han strax erklærede, at han af flere Aarsager, især for sin Svagheds Skyld, icke kunde eller ville forlade Tandslet, og lovede ufortøvet at ville tilmelde Hertugen dette, saa troede jeg nu at turde haabe at succedere i Lysabbel, hvilket Haab jeg ogsaa i et Brev til Hertugen med samme Post tilkiendegav. — Det varede ikke længe, førend jeg ved at modtage Hertugens Kalds Brev saae mit Haab at gaae i Opfyldelse. Langt over min Forventning blev jeg da kaldet til Lysabbel, hvor jeg nu, den 16de Junij 1804, har paa 3^{die} Aar tilbragt min Tiid i ønskelig Tilfredshed, og i den fuldkomneste Eenighed med min Meenighed, som jeg haaber fremdeles at vedligeholde, ligesom jeg glæder mig i det Haab, at jeg ingensinde vil komme til at fortryde, at jeg forlod en god og kiærlighetsindet Meenighed i Atzerballig.

Saavidt min salig Faders Autobiografi — skriver Sønnen M. R. Meldal (i Aaret 1832). — Han tiltraadte sit nye Embede paa Trinitatis Søndag 1802, og modtog strax et umiskieneligt Bevis paa Menighedens Velvillie, idet hans Kopoffer beløb sig til den betydelige Sum 73 Rdl. 18 β Ct. Hans Tiltrædelsespræken, hvis Text var Ebr. 13, 17, besvarede det Spørgsmaal: »Hvilke ere de Pligter, som ifølge Kristendommens Lære forbinde saavel Tilhørere paa deres Side, som Læreren paa sin Side? I denne Tales sidste Del hedder det blandt andet saaledes:

»Det er mit Forsæt at blive mine Pligter tro; det er mit faste Forsæt at vaage over denne mig betroede Menighed; det er mit faste Forsæt aldrig at glemme det Regnskab, som ogsaa engang forestaar mig. Men jeg ønskede, at I allerede idag skulde kunde begynde at læse i mit Hierte, og blive bekiennte med min Tænkemaade. Og derfor maa jeg endnu tilføie: Jeg er kommen hid med det Forsæt, stedse at handle efter Pligt og bedste Overbevisning; jeg vil aldrig med min Villie og mit Vidende overtræde en eneste af Landets giældende Love, og i dette mit faste Forsæt agter jeg ikke at lade mig rokke hverken ved Overtalelse

eller ved Gaver, ja ei engang ved Trudslers; thi endog i sidste Tilfælde vil jeg væbne mig med den Frimodighed, som en god Samvittighed giver. Det er fremdeles mit faste Forsæt, aldrig at fornærme Nogen, aldrig at fordre eller forlange andet, end hvad der med Ret og Billighed tilkommer mig. Ja endog i Henseende til dette har jeg isinde, ikke at drive min Ret til det yderste, eller at vise mig urimelig paastaelig. Langt hellere vil jeg vise mig eftergivende, og, naar Tid og Omstændigheder tilraade mig dette, skal et eneste godt og hoffligt Ord være nok, for at overtale mig hertil. I Henseende til den Del af mine Indkomster, som ved ingen Lov ere bestemte, hvor store eller smaae de skulle være, f. Ex. Højtidsoffer, Barnedaab, Kirkegang, Begravelser m. m., da er det mit faste Forsæt, stedse at ansee dem som frivillige Gaver, der ingen Tvang maae være underkastede. Ved alle slige Tilfælde ønsker jeg, at Ingen vil spørge mig, hvad jeg skal have, men at Enhver vil spørge sit eget Hierte og sin egen Evne, og saa give, hvad de ville og kunne. Og da vil jeg med ligestor Taknemmelighed modtage den Fattiges Skiærv og den Rigeres større Gave. I Henseende til de Villigheder og Tienester, som mine Formænd have nydt af Menigheden, er det mit Forsæt, stedse at imodtage dem med Taknemmelighed og, saavidt muligt, vogte mig for at forlange dem, paa en for Vedkommende ubeleilig Tid.*

Med disse Forsætter tiltraadte min Fader sit Embede som Præst i Lysabbel, og ved troligen at udføre dem, erhvervede og bevarede han sig Menighedens udelte Agtelse og Kierlighed. Med megen Klogskab og Varsomhed fik han den evangelisk-kristelige Psalmebog indført veid Gudstienesten istedetfor Kingos, og saavel ved denne Leilighed, som ved Indretningen af Klasser i Skolerne, vidste han ved sagtmødige Forestillinger at overbevise de Misfornøiede om, at deres Utilfredshed var ugrundet. Sine Sognefolk omgikkes han med Venlighed og indlod sig gjerne i Samtaler med Unge og Gamle, af hvis Yttringer eller Svar han ofte tog Anledning til at fremsætte en eller anden gavnlig Lærdom. Saavel hans Prækener som hans Katechisation vare saare populære, men derhos meget indtrængende, som en Følge af, at Alt, hvad han sagde, kom fra Hiertet, og stemmede noie overens med hans Vandel. Skiøndt han som Taler vandt Bifald i alle de Menigheder, hvis Lærer, han havde været, saa er det dog upaatvivleligt, at dette Bifald var blevet større, dersom han havde vovet sig til at tale uden Concept, istedetfor at han af Mistillid til sin Hukommelse

oplæste sine Prækener fra Bladet. Han havde en herlig Stemme og messede udmærkede godt. En gammel Kone sagde engang til ham: »Fader! naar han staar paa Stolen, hører jeg ham gierne; men naar han begynder at synge for Alteret, forekommer det mig, som om jeg var i Guds Rige.«

Faa Dage efter hans Udnævnelse til Præst i Lysabbel, døde hans Formands Enke, og saaledes kom han strax i Besiddelse af Diakonats betydelige Indkomster. Denne uventede Lykke i Forening med hans Attraa efter ved alle Leiligheder at vise den yderste Billighed, var Aarsag i, at han uden Godtgjørelse af sin Formands Dødsbo modtog det næsten faldefærdige Enkesæde, og efter faa Aars Forløb paa sammes Istandsættelse anvendte 300 Rdl. Ct.

I de 19 $\frac{1}{2}$ Aar, han var Præst i Lysabbel, følte han sig som Embedsmand, som Mand og som Fader aldeles tilfreds, ikkun som Husbonde kunde han, der dog var baade en duelig Landmand og god Økonom, ikke med Ligeegyldighed see, at han ved at drive Præstegaardens Avling, næsten hvert Aar fik Underballance, og maatte anvende en Del af Kaldets øvrige Indkomster til at udrede Tienestefolkenes Løn. Han udforpagtede derfor sin Avling i Aaret 1810, et Skridt, som paa den Tid kritiseredes meget strængt, men som efter faa Aars Forløb efterfulgtes af 3 andre Præster i Herredet.

Fra Aaret 1812 af begyndte hans Syn at svækkes, vel kun i ringe Grad, men dog saaledes, at han efterhaanden med mindre Lethed kunde see at læse sin Koncept paa Prædikestolen. Med Længsel saae han derfor den Tid imøde, da han i mig kunde faae en Medhælper, uden dog derfor i nogen Maade at tilskynde mig til at tage min Embedsexamen, førend jeg kunde have Haab om at erholde bedste Karakter. Imod Slutningen af Aaret 1819 kom jeg hjem, og fra nu af betiente jeg for det meste hans Prækestol, medens han selv idelig katechiserede, dels for ikke at vorde fremmed for de præstelige Forretninger, dels, for at jeg af ham kunde lære denne vanskelige Konst.

Hans høieste Ønske, at see mig som sin Eftermand, blev opfyldt, da han nedlagde sit Embede, blot med Forbehold af Enkesædets Indkomster; og paa 1^e Adventssøndag 1821, samme Dag, da jeg ordineredes og introduceredes, holdt han sin Afskedspræken over Jakobs Ord: »See jeg døer, og Gud skal være med Eder«. Hans Syn tillod ham ikke mere at betiene sig af Koncept, derfor taledede han frit, og det med saadant Held, at han selv beklagede, at han ikke forlængst havde gjort dette Forsøg. Med dyb Rørelse

modtog Menigheden den elskede Lærers Farvel, og med inderlig Tilfredshed kunde han udtale sin Overbevisning, at han i hele Menigheden ikke havde en eneste Uven.

Hans Forsæt var det, at ende sine Dage i de Menneskers Kreds, hvor han havde tilbragt saa mange lykkelige Aar; men hans stedse tiltagende Øiensvagthed forbød ham snart ganske at læse, og da mine Embedsforretninger ikke tillode mig, dagligen at forelæse ham noget, og saaledes at sysselsætte ham, der aldrig kunde være ledig, i de Timer, der levnedes ham fra hans sædvanlige Beskæftigelse, at save og kløve alt det Brænde, som forbrugtes i Huset: saa forlød han efter 2 Aars Forløb mit Hus og flyttede med min Moder og yngste Søster til Augustenborg, hvor han havde mange Venner, og hvor han daglig kunde haabe at finde behagelig Adspredelse. I fuldeste Maade saae han sit Haab gaae i Opfyldelse, og de 4 $\frac{1}{2}$ Aar, han tilbragte her, ansaae han selv for de lykkeligste i sit Liv. En salig Fryd var det for hans Hierte, naar han ved Samtale med En og Anden af sine fordums Sognefolk erfarede Menighedens vedvarende Tilfredshed med min Embedsforelse, og naar han ved sine hyppige Besøg i Lysabbel overbeviste sig om, at jeg bestræbte mig for at træde i hans Fodspor. En salig Fryd var det for ham, ogsaa paa det nuværende Opholdssted, at see sig agtet og elsket af alle dem, med hvilke han stod i Forbindelse. Ligesom han fordem havde staaet i Naade hos Hertug Frederik Christian og Hertuginde Lovise Augusta, med hvilken sidste han i flere Aar stod i Brevvexling, saaledes modtog han nu jevnlig Beviser paa det nuværende Fyrstepars Bevaagenhed. Paa hans sidste Fødselsdag tilstilledes ham endog fra Hertugen 4 Bouteiller Champagne — den eneste Vin, han drak — tilligemed en Gratulationsskrivelse. Uagtet hans Øiensvagthed nu havde naaet den Grad, at han ikkuns med Møie kunde veilede sig selv, saa syntes han dog med hvert Aar at forynges baade paa Siæl og Legeme. Aldrig mindes jeg, at have seet ham saa oprømt, som paa sin nysnævnte Fødselsdag og faa Uger efter, da han i Anledning af min Fødselsdag besøgte mig; og alle de, der ved Naturens eller Venskabets Baand vare forenede med ham, haabede, endnu i en lang Række af Aar at beholde ham i deres Midte. Men Forsynet havde bestemt det anderledes.

Henimod Paaske 1828 angrebes min Moder af en heftig Sygdom, som i flere Dage stedse tiltog, saa at Lægen tilsidst ikke utydelig lod sig mærke med, at han havde opgivet alt Haab om

hendes Liv. Denne Yttring nedstyrtede min Fader i en grændseløs Bedrøvelse. Forestillingen om at miste hende, der i næsten 40 Aar havde været hans troe Ledsagerinde, fyldte hans Siel med Skræk og Førfærdelse, inderlig bad han til Gud, at han ikke maatte overleve hende — og hans Bøn blev hørt. Dagen derpaa begyndte min Moder at bedres, han derimod følte en fuldkommen Kraftløshed at afløse den frygtelige Spænding, hvori han nyelig havde været, og blev strax sengeliggende. En Byld i Brystet, som for mere end 20 Aar siden bragte ham paa Gravens Bredde, men som dengang blev lægt, brød nu op paa ny, og rolig og uden Smerte nærmede han sig sin Opløsning, og døde den Retskafnes Død d. 24 Mai, som var Pintsseleverdag, efterat han Dagen tilforn havde oplevet sin 40de Bryllupsdag, og omtrent 3 Maaneder forud fyldt sit 73de Aar. Paa Kettinge Kirkegaard, ved Siden af hans gamle elskede Provst With, nedlagdes hans Støv den 29de s. M., og over hans Grav blev lagt en Steen med følgende Indskrift:

Her giemmes Støvet af

Augustinus Meldal,

fød i Indvigen i Norge d. 6 Febr. 1755,

Sognepræst for Atzerballig i 9,

før Lysabbel Menighed i 19 Aar,

død som Emeritus paa Augustenborg

d. 24 Mai 1828.

Han hviler fra sit Arbeide, hans Gierninger følge ham.

I fyrretyveaarigt Ægteskab med Nikolette Oligera Nyholm, født i Slaglille¹⁾ i Sielland d. 4 August 1763, blev han Fader til 7 Børn, nemlig:

1. Lovise Ulrikke Marie Amalie Meldal, født d. 21 Marts 1789, ægteviet d. 18 Novbr. 1809 med Thomas Thomsen, dengang Bager paa Augustenborg, nu tillige Eier af Fruerlund ved Flensborg. Hun døde d. 21 Febr. 1833, og er Moder til 5 Sonner og 2 Døttre, af hvilke den Ældste, Elisabeth Marie Thomsen, er gift med nuværende Bager paa Augustenborg, Peter Jensen.
2. Elisabeth Christiane Birgite Meldal, født d. 28 Novbr. 1790, ægteviet d. 29 Decbr. 1809 med Lieutenant og Toldinspektør i Nibe, Christian Bolwig, og Moder til en Datter, Elisabeth Christiane Birgite Bolwig. 1819 blev hun Enke, og d. 4

¹⁾ Her var hendes Fader, Christoffer Nyholm († 1768), Præst.

- Aug. 1823 ægtede hun sin Fætter, Kapitain og Regimentskvartermester Jørgen Franz Hammershaimb i Kiøbenhavn.
3. Dorothea Sofie Meldal, født d. 3 Decbr. 1792, og død d. 21 Mai 1793. Hun ligger begravet paa Kettinge Kirkegaard.
  4. Martin Reenberg Meldal, født d. 26 Febr. 1794. Om ham see nedenfor¹⁾.
  5. Georg Christopher Meldal, født d. 1 Marts 1796, ægteviet d. 20 Oktbr. 1821 med Anneke Bruuns af Tøndern, og Fader til 4 Børn, af hvilke 2 Døttre og 1 Søn leve. Han driver Gartnerprofessionen og eier et lidet Sted udenfor Veile.
  6. Dorothea Sofie Meldal, født d. 18 Sept. 1798, ægteviet d. 5 Novbr. 1830 med Hans Henrik Witzke, Teglbrænder paa Iller, og Moder til en Søn. — Ligesom hun i en Række af Aar pleiede sine gamle Forældre, saaledes har hun endnu sin Moder hos sig²⁾.
  7. Augustinus Nikolai Meldal, født d. 30 Marts 1801, død d. 19 Mai 1802, og begravet paa Atzerballig Kirkegaard.
- Af disse Børn ere de 3 ældste fødte i Kettinge, de 4 yngste i Atzerballig.

Uddrag af St. Nicolaj Kirkes Begravelsesprotokol.

Et Bidrag til den kjøbenhavnske Genealogi i det 17de Aarhundrede.

Ved O. Njelsen.

Under Savnet af kjøbenhavnske Skifteprotokoller fra det 17de Aarh. er Protokoller over Begravelser i Kirkerne de vigtigste Kilder til Slægternes Genealogi, idet saadanne Begravelser sædvanlig gik i Arv, indtil Familien uddøde, eller saalænge dens Medlemmer var i Stand til at betale Fornylsen. »Sanct Nicolaj Kierckes Inventarium offuer Begraffuelser inden Kiercken beliggende Anno 1656«, der opbevares i Raadstuearkivet, indeholder saaledes en Fortegnelse over de daværende Begravelser og over de Lig, der var nedsatte

---

¹⁾ M. R. Meldals Autobiografi, som findes i hans »Krenike for Lysabbel Sogne«, er for udførlig til at meddeles denne Gang, men kan maaske senere komme for Lyset i Forbindelse med andre Uddrag af det nævnte Haandskrift.

²⁾ Denne døde den 25. Januar 1837.